

Hrvatski pravni centar
Hebrangova 21
10000 Zagreb
tel 385 1 4873 965
fax 385 1 4835 013
e-mail: hpc@hpc.hr

HRVATSKI SUSTAV AZILA U 2015.

- NACIONALNI IZVJEŠTAJ -

Sadržaj

1. Uvodno
2. Masovna izbjeglička kretanja preko hrvatskog teritorija i opadanje broja zahtjeva za zaštitom
3. Javne politike i zakonodavstvo u području azila
4. Institucionalni kapaciteti
5. Azil u zakonodavstvu i praksi: pristup sustavu azila, utvrđivanje statusa i prava tražitelja azila
 - 5.1. Pristup sustavu azila
 - 5.1.1. Vizni režim
 - 5.1.2. Namjere i zahtjevi za traženjem zaštite
 - 5.1.3. Dublinski postupak i Eurodac sustav
 - 5.2. Ograničenje slobode kretanja
 - 5.3. Utvrđivanje statusa
 - 5.4. Prava i obveze tražitelja zaštite prema ZMPZ-u
6. Azil u zakonodavstvu i praksi: azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom
 - 6.1. Prava i obveze azilanta i stranaca pod supsidijarnom zaštitom
 - 6.2. Integracija u hrvatsko društvo
7. Zaključno

1. Uvodno

Hrvatski pravni centar (HPC) aktivno je uključen u hrvatski sustav azila od 2003. kao provedbeni partner UNHCR-a.

HPC sustavno prati zakonodavstvo i praksu u području azila na temelju čega priprema nacionalne izvještaje o sustavu azila. Do sada su pripremljena tri izvještaja (za razdoblje 2010.-2012. godine, za 2013. godinu i za 2014. godinu). Izvještaji su dostupni na web stranici HPC-a.¹

Izvještaj za 2015. pripremljen je u ljeto 2016.

Prethodnu godinu obilježava s jedne strane donošenje novog zakonodavstva o azilu, a s druge strane masovna tranzitna izbjeglička kretanja preko hrvatskog teritorija zbog kojih su svi kapaciteti javnog i privatnog sektora bili usmjereni na rješavanje i prevladavanje izbjegličke krize. Istodobno, broj tražitelja međunarodne zaštite u 2015. opada. Sve navedeno otežava ocjenu primjene novog zakonodavstva u praksi tijekom 2015., što je vidljivo i u ovom izvještaju u dijelu 5.4., koji se stoga koncentrira prvenstveno na promjene u zakonodavstvu, a ne i na probleme u provedbi prava.

2. Masovna izbjeglička kretanja preko hrvatskog teritorija i opadanje broja zahtjeva za zaštitom

Prema UNHCR-ovom godišnjem Izvještaju o globalnim kretanjima,² 2015. godina obilježena je porastom broja raseljenih osoba na globalnoj razini - do kraja 2015. bilo je raseljeno 65,3 milijuna osoba, u odnosu na 59,5 milijuna u 2014. Drugim riječima, jedna od 113 osoba u svijetu je raseljena, kao tražitelj azila, unutarne raseljena osoba ili izbjeglica. Prema Izvještaju, veliki porast broja raseljenih osoba posljedica je nekoliko razloga: krizna žarišta koja uzrokuju velike odlaske izbjeglica dulje traju (primjerice, sukobi u Somaliji ili Afganistanu), često se pojavljuju nova ili ponovno rasplamsavaju stara krizna žarišta (prvenstveno u Siriji, ali i u Južnom Sudanu, Jemenu, Burundiju, Ukrajini, itd.), a rješenja za izbjegličke situacije sve se teže i sporije pronalaze. Najveći generator izbjegličkih kretanja još uvijek je sukob u Siriji – do kraja 2015. iz Sirije je izbjeglo ukupno 4,9 milijuna ljudi - ali i situacija u Afganistanu (2,7 milijuna), Somaliji (1,1 milijun), Južnom Sudanu (778.700 osoba), Sudanu (628.800 osoba), Kongu (541.500 osoba), itd. Sve veći broj izbjeglica pokušava zaštitu pronaći na području Europe. Prema podacima UNHCR-a u 2015. više od milijun ljudi ušlo je na europski teritorij preko Sredozemnog mora, od čega je većina, više od 850.000, stiglo iz Turske u Grčku preko

¹ V. <http://www.hpc.hr/page.aspx?PageID=42>

² UNHCR, *Global Trends: Forced Displacement in 2015*, lipanj 2016., <http://www.unhcr.org/576408cd7.pdf>.

Egejskog mora, a četvrtinu od ukupnog broja čine djeca. Masovna kretanja izbjeglica i migranata zatim iz Grčke kreću preko balkanske rute - Makedonije i Srbije u Mađarsku - prema zemljama Zapadne Europe.

Nakon zatvaranja mađarske granice polovinom rujna 2015. izbjeglički val je preusmjeren prema Hrvatskoj, a do kraja 2015. preko hrvatskog je teritorija prošlo 559.761 izbjeglica i migranata. Prema podrijetlu, najzastupljeniji su državljani Bliskog istoka, odnosno Sirije (246.013), Afganistana (151.748), Iraka (78.935) i Irana (13.804).³ Najveći broj izbjeglica i migranata ušao je na hrvatski teritorij na području PU vukovarsko-srijemske (553.053) te manji broj (2.698) na području PU osječko-baranjske.⁴

U prvim danima masovnog dolaska nakon prihvata na granici izbjeglice i migranti su premješteni u Prihvatni centar za strance Ježevo u kojem se provodila registracija, uključujući i uzimanje otisaka prstiju, a zatim i u registracijske centre u Čepinu, Belom Manastiru, Luču, Torjancima i Sisku. Nakon registracije, osobe su prevožene u Prihvatilište za tražitelje azila u Zagrebu, a dodatni smještajni kapaciteti otvoreni su u paviljonu na zagrebačkom Velesajmu. Većina izbjeglica u tom je kratkom početnom razdoblju nastavila samostalno put prema Sloveniji.

Budući da su glavne točke ulaska bili granični prijelazi Bapska i Tovarnik, u Opatovcu, naselju u sastavu Općine Lovas u Vukovarsko-srijemskoj županiji, izgrađen je šatorski kamp koji postaje glavni kapacitet za smještaj izbjeglica. Iz prihvatnog centra u Opatovcu, kapaciteta za smještaj 4.000 osoba, izbjeglice i migranti prevoženi su autobusima i vlakom prema mađarskoj granici sve do zatvaranja granice polovinom listopada 2015., kada je koridor uspostavljen preko granice sa Slovenijom. Početkom studenog 2015. privremeni kamp u Opatovcu premješten je u Slavonski Brod, u zimski prihvatno-tranzitni centar s kapacitetom za smještaj 5.000 osoba.

U kampovima su od početka krize djelovale različite domaće i međunarodne humanitarne organizacije i agencije (u koordinaciji Hrvatskog Crvenog križa), pružajući različite oblike pomoći izbjeglicama i migrantima. Međutim, budući da su se osobe u kampovima u pravilu zadržavale vrlo kratko, s brzim transferima preko hrvatskog teritorija, asistencija se prvenstveno sastojala u humanitarnoj pomoći i zadovoljavanju osnovnih životnih potreba (hrana, voda, odjeća i obuća, hitna medicinska pomoć, higijenske potrepštine, itd). Druge

³ Ministarstvo unutarnjih poslova, Godišnje izvješće o radu za 2015. godinu, lipanj 2016., <https://www.mup.hr/public/documents/Planovi%20i%20izvje%C5%A1%C4%87a%20rada/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20za%202015.%20godinu.pdf>

⁴ Ministarstvo unutarnjih poslova, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2015. godini, siječanj 2016., <https://www.mup.hr/public/documents/Statistika/Pregled%20sigurnosnih%20pokazatelja%20u%202015.%20godini.pdf>

usluge kao što su pravna pomoć, psihološko savjetovanje, rad sa žrtvama mučenja i sl., inače od velikog značaja za izbjeglice i migrante, iako na raspolaganju, bile su od manjeg značaja upravo zbog brzog tranzita kroz kamp, ali i zbog straha izbjeglica i migranata da će zadržavanje u kampu (primjerice, zbog umora, zdravstvenog stanja ili drugih potreba) usporiti daljnji put prema ciljanoj destinaciji ili ga u potpunosti onemogućiti zbog potencijalnog zatvaranja državnih granica na ruti.

Što se tiče registracije osoba koje su prošle kroz Hrvatsku tijekom izbjegličkog vala, ne postoje precizni i javno dostupni podaci koliko je osoba registrirano tako da su im uzeti osobni podaci i otisci prstiju koji su onda pohranjeni u odgovarajuće baze podataka. Upravo je u odnosu na uzimanje otisaka prstiju i dijeljenje tih podataka sa središnjom europskom bazom podataka, sustavom Eurodac, protiv Hrvatske iniciran postupak povrede prava EU (*infringement procedure*) početkom prosinca 2015.⁵ Otisci prstiju unijeti u Eurodac bazu predstavljaju jednu od osnova za vraćanje osoba koje su prošle kroz Hrvatsku, u okviru dublinskog sustava.

Tijekom izbjegličkog vala u 2015., ukupno su 24 osobe podnijele zahtjev za međunarodnu zaštitu, od kojih su do kraja 2015. tri dobile azil, 14 je zahtjeva odbijeno zbog neispunjavanja uvjeta, a dva su odbačena radi odgovornosti druge države članice.⁶

Općenito, u 2015. u Hrvatskoj se bilježi trend opadanja broja tražitelja zaštite: ukupno je 211 osoba zatražilo zaštitu. Takav se trend može pripisati smanjivanju neregularnih migracija⁷ preko hrvatskog teritorija, ali i primjene dublinskog sustava zbog kojeg se oni stranci kojima Hrvatska nije ciljana destinacija odlučuju ne zatražiti azil u Hrvatskoj.

3. Javne politike i zakonodavstvo u području azila

Zakon o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (*NN 70/15*; dalje: ZMPZ) donesen je na 17. sjednici Hrvatskog sabora 12. lipnja 2015., a na snazi je od 2. srpnja 2015. ZMPZ je zamijenio dotadašnji Zakon o azilu (*NN 79/07, 88/10 i 143/13*).

ZMPZ je donesen u svrhu usklađivanja s pravnom stečevinom EU, i to Direktivom o privremenoj zaštiti (čl. 4., 6. i poglavljem 6.) i Direktivom o pravu na spajanje obitelji (čl. 4.) te novom Direktivom o kvalifikaciji (čl. 2., 4., 5., 7., 8., 21., 31., 34.), Direktivom o postupku (čl. 2., 14. - 17., 9., 31., 33., 36.- 39., 41., 42., 46.) te Direktivom o prihvatu (čl. 5. - 20., 22., 23.,

⁵ V. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-is-new/eu-law-and-monitoring/infringements_by_policy_asylum_en.htm.

⁶ Pučki pravobranitelj, Izvešće pučke pravobraniteljice za 2015. godinu, 31. ožujka 2016., <http://ombudsman.hr/hr/component/jdownloads/send/67-2015/745-izvjesce-pp-2015-pdf>

⁷ Prema podacima MUP-a, u 2015. zabilježeno je 3.527 nezakonitih prelazaka državne granice, od čega je 482 maloljetnika, a bez pratnje roditelja njih 149 (e-mail poruka Uprave za granicu od 10.2.2016.; dokumentacija HPC-a).

26.). Također je uređena provedba relevantnih uredbi, prvenstveno Dublinske uredbe i Uredbe o Eurodacu. Ostali zakoni relevantni za sustav azila u 2015. nisu se mijenjali.⁸

Važnije izmjene u sustavu azila koje donosi ZMPZ uključuju: proširenje definicije članova obitelji; definiranje načela najboljeg interesa djeteta; uvođenje pojma „međunarodna zaštita“ koji obuhvaća azil i supsidijarnu zaštitu te pojma „tražitelj međunarodne zaštite“ umjesto tražitelja azila; uvođenje instituta naknadni zahtjev za međunarodnu zaštitu; sigurna zemlja podrijetla, sigurna treća zemlja i europska sigurna treća zemlja; podjelu tereta dokazivanja; definiranje direktnog i indirektnog *non-refoulementa*; primjenu načela *sur place* u slučaju naknadnog zahtjeva; procjenu mogućnosti pružanja učinkovite zaštite u zemlji podrijetla; detaljnije uređenje pojma unutarnjeg preseljenja; definiranje opsega pomoći pri uključivanju u društvo; stjecanje statusa tražitelja međunarodne zaštite od trenutka izražene namjere; postupanje prema djeci; pravila provođenja saslušanja tražitelja međunarodne zaštite; način identifikacije tražitelja s posebnim potrebama; uvođenje rokova za redovni i ubrzani postupak; načine i uvjete ostvarivanja prava na pravni lijek; uređenje prava na slobodu kretanja te načina i uvjeta ograničenja tog prava; definiranje sadržaja materijalnih uvjeta prihvata te uvjeta za njihovo ograničenje ili uskratu; definiranje okvira za primjenu instituta preseljenja državljana treće zemlje ili osoba bez državljanstva iz trećih zemalja ili prihvata određenog broja osoba iz druge članice kojima je odobrena međunarodna zaštita, radi podjele tereta na načelu solidarnosti unutar EU.⁹

Na temelju ZMPZ-a u 2015. doneseni su sljedeći provedbeni propisi: Odluka o premještanju i preseljenju državljana trećih zemalja ili osoba bez državljanstva koje ispunjavaju uvjete za odobrenje međunarodne zaštite (*NN 78/2015*), Odluka o određivanju pravne osobe za pružanje usluga zaštite osoba i imovine u Prihvatilištu za tražitelja azila (*NN 85/2015*), Odluka o visini novčane pomoći tražiteljima međunarodne zaštite (*NN 135/2015*), Pravilnik o ostvarivanju materijalnih uvjeta prihvata (*NN 135/2015*) i Pravilnik o besplatnoj pravnoj pomoći u postupku odobrenja međunarodne zaštite (*NN 140/2015*).

4. Institucionalni kapaciteti

⁸ Zakon o općem upravnom postupku (*NN 47/09*; dalje: ZUP), Zakon o upravnim sporovima (*NN 20/10, 143/12, 152/14*; dalje: ZUS), Zakon o strancima (*NN 130/11, 74/13*; dalje: ZoS).

⁹ V. Prijedlog zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, s Konačnim prijedlogom zakona, hitni postupak, prvo i drugo čitanje, P.Z.E. br. 842.

Za detaljniji pregled novina iz ZMPZ-a v. HPC, Pregled važnijih novina iz Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti, Odabrane teme u području azila i migracija, Tema 2/2015.

U 2015. i nadalje je glavno tijelo za provedbu politike azila MUP. Pitanja stranaca, tražitelja azila i azilanata u nadležnosti su Uprave za upravne i inspekcijske poslove u okviru koje je ustrojen Sektor za upravne poslove, strance i državljanstvo, a unutar Sektora Služba za strance i azil, sa sljedećim odjelima: Odjel za statusna pitanja stranaca, Odjel za azil, Odjel za vize te Prihvatilište za tražitelje azila. S obzirom na smanjenje broja tražitelja azila u 2015., kapacitete MUP-a, osobito u pogledu broja donositelja odluka, moguće je ocijeniti kao zadovoljavajuće.

Planirana edukacija službenika koji rade na poslovima azila sukladno međunarodnim standardima u suradnji s Europskim azilnim uredom za potporu (EASO) zbog izbjegličke krize i povećanog opsega posla iz područja europskih i međunarodnih poslova nije u potpunosti provedena – broj održanih radionica i seminara radi obuke službenika bio je manji od planiranog.¹⁰

Protiv odluke MUP-a moguće je pokrenuti upravni spor pred jednim od četiri upravnih suda (Zagreb, Split, Rijeka i Osijek), a u sporu odlučuje sudac pojedinac. I nadalje na sudovima ne postoji specijalizacija sudaca za pravo azila.

5. Azil u zakonodavstvu i praksi: pristup sustavu azila, utvrđivanje statusa i prava tražitelja azila

5.1. Pristup sustavu azila

5.1.1. Vizni režim

Vizni sustav RH uređen je uredbom Vlade iz 2015.¹¹ kojom je utvrđena i visina sredstava potrebnih za uzdržavanje tijekom kratkotrajnog boravka u Hrvatskoj i za povratak u državu iz koje je stranac došao ili za putovanje u treću državu.¹² Nositelji putnih isprava koje izdaje UN (Laissez-Passer) ne trebaju vizu za ulazak u Hrvatsku i boravak do 90 dana, odnosno za prelazak preko hrvatskog državnog područja (čl. 4.). Ako je putnu ispravu za izbjeglice na temelju Konvencije iz 1951. izdala treća država (osim Andore, Japana, Kanade, Monaka, San Marina, SAD ili Svete Stolice), izbjeglica će trebati vizu za ulazak u Hrvatsku, za boravak do 90 dana i za prelazak preko teritorija (čl. 7.).

¹⁰ MUP, Godišnje izvješće o radu za 2015. godinu, str. 177.v. bilješku 3.

¹¹ Uredba o viznom sustavu, *NN* 55/15.

¹² Visina sredstava određuje se u protuvrijednost od 70 € po danu predviđenog boravka. Ako stranac ima ovjereno jamstveno pismo fizičke ili pravne osobe iz RH, dokaz o uplaćenom turističkom aranžmanu ili sličnu ispravu, dužan je prilikom kontrole prelaska državne granice predložiti dokaz o posjedovanju sredstava u vrijednosti 30 € po danu predviđenog boravka u RH. Ako posjeduje ovjereno jamstveno pismo fizičke ili pravne osobe iz Hrvatske iz kojeg je vidljivo da jamac u potpunosti preuzima sve troškove vezane uz boravak i napuštanje Hrvatske, stranac će biti oslobođen od obveze prilaganja dokaza o posjedovanju sredstava.

Prema podacima MVEP-a¹³ u 2015. izdane su ukupno 57.042 hrvatske vize za tranzit ili za namjeravani boravak na području RH koji ne prelazi 90 dana u svakom razdoblju od 180 dana. Od ukupnog broja izdanih viza njih 57.037 odnosi se na vize za kratkotrajni boravak (C), a 5 su zrakoplovno-tranzitne vize. Izjavljeno je 25 žalbi na odluku o odbijanju vize, a nadležne službe MVEP-a donijele su 23 rješenja o odbijanju žalbe - dvije žalbe stranaka su djelomično prihvaćene, a zahtjevi vraćeni prvostupanjskom tijelu (diplomatskim misijama i konzularnim uredima RH u inozemstvu) na ponovno postupanje.

Tijekom 2015. godine ukupno je zaprimljeno 273 zahtjeva za izdavanje vize sirijskim državljanima te je izdano 229 viza od kojih je 95 viza izdano u svrhu «ostalo» u koju ulazi i reguliranje prvog privremenog boravka u RH. Također, 12 viza je izdano sirijskim državljanima kao članovima obitelji državljana RH ili članovima obitelji državljana EGP-a.

U skladu sa člankom 23. ZoS-a, o zahtjevima za izdavanje vize odlučivalo se u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

5.1.2. Namjere i zahtjevi za traženjem zaštite

Namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu stranac može izraziti, usmeno ili pismeno, prilikom obavljanja granične kontrole na graničnom prijelazu ili u policijskoj upravi, policijskoj postaji i u Prihvatnom centru za strance, ako se već nalazi na području RH. Iznimno, u izvanrednim okolnostima namjera se može izraziti i u Prihvatilištu za tražitelje (čl. 33. st. 1. – 3. ZMPZ-a). Izražavanjem namjere osoba dobiva status tražitelja zaštite, dakle i sva prava zajamčena ZMPZ-om.

Do stupanja na snagu ZMPZ-a status tražitelja dobivao se tek uzimanjem zahtjeva za azilom. Novim uređenjem je položaj tražitelja poboljšao budući da su već izražavanjem namjere osobi zajamčena različita prava povezana sa statusom tražitelja međunarodne zaštite.

Prema podacima MUP-a¹⁴, do kraja 2015. ukupno je 271 osoba izrazila namjeru za podnošenjem zahtjeva za zaštitu. Od tog broja namjera zahtjev je uloženo u 211 slučajeva. Razlika između broja namjera i broja zahtjeva nastala je iz razloga što su 32 osobe samovoljno napustile Prihvatilište za tražitelje azila (dalje: Prihvatilište) prije uzimanja zahtjeva, dok je na dan 31. prosinca 2015. bilo još 12 osoba kojima je trebalo uzeti zahtjev za azil. Preostalih 6 osoba je odustalo od namjere za podnošenje zahtjeva za zaštitu, a 10 osoba se nije pojavilo

¹³ Dopis Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Uprave za europsko pravo, međunarodno pravo i konzularne poslove, broj: 521-V-03-02/MZ-16-02, od 17.2.2016.(dokumentacija HPC-a).

¹⁴ Dopis Ministarstva unutarnjih poslova, Uprave za upravne i inspekcijske poslove, broj: 511-01-204-6577/02-16, od 11.3.2016., dokumentacija HPC-a.

u Prihvatilištu.¹⁵ Namjeru je izrazilo 213 muškaraca, 23 žena, 18 djece i 17 djece bez pratnje. Najveći broj namjera izražen je u PU zagrebačkoj (138), potom u PU krapinsko-zagorskoj (25), PU vukovarsko-srijemskoj (19), PU istarskoj (17), PU primorsko-goranskoj (12) i PU karlovačkoj (12). U Prihvatnom centru za strance (dalje: Prihvatni centar) 19 osoba izrazilo je namjeru za traženjem zaštite.

Zahtjev za međunarodnom zaštitom je podnijelo ukupno 211 osoba, od čega 190 muškaraca i 21 žena. Prema državljanstvima, najviše je tražitelja podrijetlom iz Sirije (24), Alžira (23), Maroka (14), Nigerije (14) i Kosova (12), većina u dobnoj skupini od 18 do 34 godine (v. tablicu 1).

Tablica 1: tražitelji azila prema dobi

Dobna skupina	Broj tražitelja zaštite
0-13	13
14-17	7
18-34	129
35-64	60
65 i preko	2
UKUPNO	211

Izvor: dopis MUP-a od 11.3.2016. godine

Prema novom ZMPZ-u, u slučaju da je namjera izražena, ali zahtjev nije podnesen MUP pokreće postupak *ex officio* te donosi odluku o obustavi (čl. 39. st. 3. ZMPZ-a). Ovakvo uređenje je uvedeno kako bi se mogli rješavati česti slučajevi nepodnošenja zahtjeva, primjerice kada se nakon izražene namjere osoba ne bi pojavila u Prihvatilištu ili bi ga napustila prije podnošenja zahtjeva. Novo uređenje omogućuje okončanje postupka i prestanak status tražitelja.

Važnu novinu u ZMPZ-u predstavljaju ponovljeni zahtjevi. Dosadašnje zakonodavstvo omogućavalo je tražiteljima podnošenje ponovljenih zahtjev za azil, uz ogradu da su trebali navesti nove činjenice ili dokaze, a čime su dobivali mogućnost ostanka na teritoriju RH do okončanja postupka. Neki su tražitelji ovu mogućnost višekratno koristili, te na takav način produžili svoj boravak više godina, a time i prava koja imaju kao tražitelji. ZMPZ je u tom dijelu postrožio kriterije - kao naknadni zahtjev definira ponovljenu namjeru (čl. 4. st. 1. tč. 12. ZMPZ-

¹⁵ Radilo se o osam državljana Sirije koji su namjere izrazili u Policijskoj postaji Ilok (4) i Postaji aerodromske policije Pleso (4), jednom državljaninu BiH koji je namjeru izrazio u Policijskoj postaji Sisak i jednom državljaninu Afganistana, djetetu bez pratnje, koji je namjeru izrazio u Postaji granične policije Slavonski Brod (dopis MUP-a od 11.3.2016., bilješka 14).

a) pa u slučaju drugog naknadnog zahtjeva (odnosno trećeg zahtjeva po redu) propisuje da tražitelj nema pravo na boravak u Hrvatskoj.¹⁶

5.1.3. Dublinski postupak i Eurodac sustav

Tijekom 2015. po dublinskom postupku u Hrvatsku su vraćene 23 osobe podrijetlom iz Albanije (1), Alžira (10), Bangladeša (1), Bosne i Hercegovine (1), Eritreje (1), Libije (1), Nigerije (1), Maroka (2), Kosova (1), Mongolije (1), Pakistana (1) i Sirije (1). Osobe su vraćene iz Austrije (3), Danske (1), Francuske (3), Islanda (1), Iraka (1), Njemačke (4), Slovenije (1), Švedske (1), Švicarske (5) i Ujedinjenog Kraljevstva (1). Iz Hrvatske su transferirane dvije osobe podrijetlom iz Pakistana (u Bugarsku) i Sirije (u Njemačku). U svim slučajevima radilo se o muškarcima.¹⁷

Prema ZMPZ-u, strancu u transferu može se ograničiti sloboda kretanja samo u svrhu osiguranja provedbe primopredaje drugoj državi članici EGP-a, ako se ocijeni da postoji rizik od bijega.

Budući da MUP još uvijek raspolaže s 2 LiveScan uređaja za uzimanje otisaka prstiju u svrhu provedbe Eurodac procedure (jedan u Prihvatilištu u Zagrebu, a drugi u Prihvatnom centru), klasično daktiloskopiranje provodi se u policijskoj postaji. Tako uzeti otisci prstiju služe samo kao svojevrsna sigurnosna kopija te se dostavljaju Prihvatilištu u kojem se onda i uzimaju otisci prstiju. Otisci se prema novom ZMPZ-u uzimaju svim tražiteljima starijim od 14 godina.

U slučaju privremene nemogućnosti uzimanja otisaka prstiju zbog medicinskih ili drugih razloga, pod uvjetom da nisu namjerno prouzročeni djelovanjem tražitelja, otisci prstiju uzeti će se u što kraćem roku po prestanku razloga zbog kojih ih ranije nije bilo moguće uzeti. Ako tražitelj ne želi dati otiske prstiju, a bez opravdanog razloga, otisci će se uzeti bez njegove privole (čl. 33. ZMPZ-a).

5.2. Ograničenje slobode kretanja

Prema ZMPZ-u, tražiteljima je zajamčena sloboda kretanja. Broj razloga zbog kojih se može ograničiti kretanje je u odnosu na uređene iz ranijeg Zakona o azilu smanjen i uključuje sljedeće: 1) utvrđivanje činjenica i okolnosti na kojima temelji zahtjev za međunarodnu zaštitu, a koje se ne mogu utvrditi bez ograničenja kretanja, osobito ako se ocijeni da postoji rizik od bijega; 2) utvrđivanje i provjeru identiteta ili državljanstva; 3) zaštitu nacionalne sigurnosti ili javnog poretka; 4) sprječavanje zloupotrebe postupka, ako se osnovano sumnja da je namjera

¹⁶ Članak 54. stavak 2. ZMPZ.

¹⁷ Dopis MUP-a od 11.3.2016. godine, bilješka 14.

tijekom postupka prisilnog udaljenja izražena radi onemogućavanja daljnjeg postupanja (čl. 54. st. 1. - 2. ZMPZ-a).¹⁸

Novim ZMPZ-om omogućene su alternative detenciji i za tražitelje i to obvezom javljanja u Prihvatilište ili davanjem u plog putnih isprava i karata. Kretanje se može ograničiti zabranom kretanja izvan Prihvatilišta ili izvan određenog područja, te smještajem u Prihvatni centar. Potonja mjera dozvoljena je samo ako se drugim mjerama ne može ostvariti svrha ograničavanja slobode kretanja, a u slučaju da se radi o pripadniku ranjive skupine ili djetetu bez pratnje smještaj u Prihvatni centar ovisit će o individualnoj procjeni osobnih okolnosti i nužnosti takve mjere (čl. 54. st. 5. – 8. ZMPZ-a). Međutim, obaveza preispitivanja odluka o ograničenju slobode kretanja od strane upravnog suda koja je predviđena ZoS-om,¹⁹ nije uvedena u ZMPZ.

I nadalje se kretanje može ograničiti najduže do tri mjeseca, a iz opravdanih razloga mjera se može produžiti za još tri mjeseca. Odluku o ograničenju kretanja donosi MUP, policijska uprava, odnosno policijska postaja. Protiv odluke se može podnijeti tužbu upravnom sudu, no tužba ne odgađa izvršenje rješenja. Odluku po tužbi o ograničenju kretanja upravni sud donijet će nakon usmene rasprave u roku od 15 dana od dana dostave spisa predmeta (čl. 54. st. 9., 11. - 12. ZMPZ-a).

Tijekom 2015., sloboda kretanja smještajem u Prihvatnom centru ograničena je 41 tražitelju, za njih 23 na temelju Zakona o strancima,²⁰ a u 18 slučajeva na temelju Zakona o azilu/ZMPZ-a.²¹ O tužbama protiv odluka o ograničenju slobode kretanja odlučivao je Upravni sud u Zagrebu, od čega je odbio njih 16, usvojio pet, a obustavio jednu.²² Visoki upravni sud RH je odlučivao u tri predmeta ograničenja slobode kretanja, od čega je odbijena jedna, a poništene dvije odluke.²³

5.3. Utvrđivanje statusa

¹⁸ Izbačeni su sljedeći razlozi za ograničenje slobode kretanja: (1) postojanje razloga za isključenje od zaštite, (2) sprječavanja širenja zaraznih bolesti, (3) napuštanja ili pokušaja napuštanja RH prije okončanja postupka, (4) sprječavanja dovođenja u opasnost života i imovine drugih osoba (čl. 74. st. 1. Zakona o azilu).

¹⁹ Prema čl. 129. st. 4. ZoS-a, Prihvatni centar najkasnije 10 dana prije proteka tri mjeseca od dana smještaja stranca u centar dostavlja upravnom sudu spise predmeta o smještaju stranca u centru. Upravni sud mora u roku od 10 dana od dana dostave spisa predmeta odlučiti treba li stranca otpustiti iz centra.

²⁰ U pravilu se radi o osobama koje su prvo smještene u Prihvatni centar, a tek nakon toga izrazile su namjeru za traženjem zaštite.

²¹ U pravilu se radilo o osobama koje su prvo smještene u Prihvatni centar, a tek nakon toga izrazile namjeru za traženjem zaštite.

²² Dopis Upravnog suda u Zagrebu od 16.2.2016. (dokumentacija HPC-a).

²³ Dopis Visokog upravnog suda RH od 3.2.2016. (dokumentacija HPC-a).

Tijekom 2015. MUP je riješio 211 zahtjeva, koji obuhvaćaju i zahtjeve iz ranijih godina (v. tablicu 2).

Tablica 2: statistički podaci o rješavanju zahtjeva za azilom (podaci iz siječnja 2016.)

Zahtjevi		2015.		
		Riješeno zahtjeva iz 2013.	Riješeno zahtjeva iz 2014.	Riješeno u izvještajnom razdoblju
Zahtjevi riješeni u I. stupnju	Negativno	2	40	61
	Pozitivno	-	16	14
	Supsidijarna	-	4	3
	U postupku	-	-	22
	Obustava	1	18	63
	Odbačeni	-	7	48
	Ukupno	3	85	211

Izvor: MUP, Statistički pregled 2015. godine.

Tijekom 2015. u upravnom postupku MUP je odobrio 36 azila i 7 supsidijarnih zaštita (prema broju odobrenih zahtjeva). Prema zemljama podrijetla, azil je odobren državljanima Afganistana (1), Azerbajdžana (5), Bangladeša (1), Bjelorusije (1), DR Konga (1), Eritreje (1), Gane (1), Iraka (3), Irana (1), Kazahstana (1), Kuvajta (1), Maroka (1), Mauritanije (2), Nigerije (5), Pakistana (1), Senegala (1), Somalije (1), Sudana (1), Turske (5) i Ukrajine (2). Supsidijarna zaštita odobrena je državljanima Palestine (1), Ruske Federacije (3), Sirije (1) i Somalije (2). Većinom se radi o osobama muškog spola (v. tablicu 3).

Tablica 3: statistički podaci o odobrenim zaštitama MUP-a, prema spolu i dobi

Vrsta zaštite	Spol	Dob	2015.
Azil	M	0-13	3
		14-17	-
		18-34	21
		35-64	7
	M ukupno		31
	Ž	0-13	2
14-17		-	

		18-34	2
		35-64	1
	Ž ukupno		5
Ukupno azil			36
Supsidijarna zaštita	M	0-13	-
		14-17	-
		18-34	3
		35-64	2
	M ukupno		5
	Ž	0-13	1
14-17		-	
18-34		-	
35-64		1	
Ž ukupno		2	
Ukupno supsidijarna zaštita			7
Sveukupno			43

Izvor: MUP, Statistički pregled temeljnih sigurnosnih pokazatelja i rezultata rada u 2015. godini

Što se tiče odlučivanja upravnih sudova u upravnim sporovima pokrenutim protiv rješenja MUP-a, najviše je sporova pokrenuto pred Upravnim sudom u Zagrebu, koji je zaprimio 97 predmeta, od čega je obustavljeno 6, odbačeno 1, odbijeno 84, a usvojeno 5. U jednom slučaju Upravni sud u Zagrebu je odlučivao u tužbenom zahtjevu protiv odluke MUP-a kojim je utvrđena odgovornost druge države članice EGP-a za razmatranje zahtjeva za zaštitom. Na Upravnom sudu u Rijeci su tijekom 2015. godine donesene dvije odluke u predmetima azila, jedna kojom se odbija tužbeni zahtjev i jedna kojom se sud oglasio mjesno nenadležnim i ustupio tužbeni zahtjev Upravnom sudu u Zagrebu. Upravni sud u Splitu je odlučivao u dva predmeta iz 2014. i 2015., no HPC nema podatke kako su navedeni predmeti riješeni. Upravni sud u Osijeku u 2015. nije odlučivao u predmetima iz područja azila.²⁴ Iz navedenih podataka vidljivo je da se nastavlja praksa odbijanja većine tužbi tražitelja zaštite, odnosno potvrđivanja prvostupanjske odluke.

Prema izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima iz prosinca 2014. (NN 152/14), žalba protiv presude upravnog suda Visokom upravnom sudu RH odgađa njezino izvršenje. Tijekom 2015. Visoki upravni sud zaprimio je 16 tužbenih zahtjeva, od čega je odbijeno 12, a poništeno 3.²⁵

²⁴ Dopisi Upravnog suda u Zagrebu (od 16.2.2016..), Rijeci (od 3.2.2016..), Splitu (od 11.2.2016..) i Osijeku (od 12.2.2016..) (dokumentacija HPC-a).

²⁵ Dopis Visokog upravnog suda RH od 3.2.2016. (dokumentacija HPC-a).

Što se tiče izvođenje dokaza u postupku utvrđivanja statusa, prema saznanjima HPC-a, i nadalje se u praksi dokazi rijetko izvode medicinskim vještačenjem, iako navodi pojedinih tražitelja ukazuju na to da se radi o potencijalnim žrtvama mučenja ili nečovječnog i nehumanog postupanja.²⁶

5.4. Prava i obveze tražitelja zaštite prema ZMPZ-u

Tražitelji međunarodne zaštite za vrijeme postupka utvrđivanja statusa imaju određena prava i obveze, zajamčene čl. 52. - 62. ZMPZ-a koja uključuju: boravak, slobodu kretanja, osiguranje odgovarajućih materijalnih uvjeta prihvata, zdravstvenu zaštitu, osnovno i srednje obrazovanje, informacije, pravno savjetovanje i besplatnu pravnu pomoć, slobodu vjeroispovijesti, rad i isprave.

ZMPZ donosi novinu u odnosu na materijalne uvjete prihvata kojima se smatra smještaj u Prihvatalištu, hrana i odjeća osigurana u naravi, naknada troškova javnog prijevoza za potrebe postupka odobrenja međunarodne zaštite (što je novina u odnosu na prethodno zakonodavstvo) te novčana pomoć (čl. 55. ZMPZ-a). Način i uvjeti ostvarivanja materijalnih uvjeta prihvata za tražitelje propisani su dodatno Pravilnikom o ostvarivanju materijalnih uvjeta prihvata. Materijalni uvjeti prihvata mogu se ograničiti ili uskratiti iz sljedećih razloga: ako tražitelj ne boravi u Prihvatalištu u kojem mu je određen smještaj, izbiva izvan Prihvatališta duže od 24 sata bez odobrenja, posjeduje sredstva koja mu omogućavaju odgovarajući životni standard ili krši odredbe Kućnog reda Prihvatališta. Odluku o navedenom donosi Prihvatalište, na temelju individualne procjene.

Pravo na zdravstvenu zaštitu prošireno je i sada obuhvaća, uz hitnu medicinsku pomoć, i prijeko potrebno liječenje bolesti i ozbiljnih mentalnih poremećaja. Nadalje, predviđeno je i da se tražitelju kojem su potrebna posebna prihvatna i/ili postupovna jamstva, osobito žrtvama mučenja, silovanja ili drugih teških oblika psihološkog, fizičkog ili spolnog nasilja, pruži odgovarajuća zdravstvena zaštita vezano uz specifično stanje, odnosno posljedice prouzročene navedenim djelima (čl. 57. ZMPZ-a)

Pravo na obrazovanje dodatno je precizirano na način da se tražitelju koji je započeo ostvarivati pravo na srednjoškolsko obrazovanje kao dijete tražitelj omogućuje nastavak srednjoškolskog obrazovanja i nakon stjecanja punoljetnosti (čl. 58. ZMPZ-a).

Stjecanje prava na rad skraćeno je na devet mjeseci od dana podnošenja zahtjeva o kojem MUP nije donio odluku, no i nadalje pod uvjetom da tražitelj svojim postupanjem nije utjecao na razloge nedonošenja odluke (čl. 61. ZMPZ-a).

²⁶ Dokumentacija HPC-a.

Uz pravo na besplatnu pravnu pomoć uvedeno je i pravo na informacije i pravno savjetovanje (čl. 59. ZMPZ-a). Informacije o postupku odobrenja međunarodne zaštite osobama koje žele izraziti namjeru, a koje su zadržane u Prihvatnom centru, na graničnom prijelazu, odnosno u tranzitnom prostoru zračne, morske luke ili luke unutarnjih voda, pružaju policijski službenici na jeziku za koji se opravdano pretpostavlja da ga osoba razumije i na kojem može komunicirati. Nadalje, tražitelj ima pravo dobiti pravne i postupovne informacije o odobrenju međunarodne zaštite, na jeziku koji razumije i na kojem može komunicirati, a takve informacije bi trebali pružati organizacije koje se bave zaštitom prava izbjeglica ili odvjetnici s kojima MUP sklopi ugovor o provođenju pravnog savjetovanja. No, tijekom 2015. ovo pravo nije zaživjelo u praksi, niti je MUP raspisao javni poziv za pružatelje ovih informacija. Hrvatski pravni centar nastavio je i u 2015., kao provedbeni partner UNHCR-a, pružati pravnu pomoć tražiteljima smještenima u Prihvatilištima u Porinu i Kutini, kao i u Prihvatnom centru.

Pravo na humanitarnu pomoć predviđeno Zakonom o azilu više nije navedeno među pravima i obvezama tražitelja, no ZMPZ i nadalje predviđa mogućnost da organizacije koje se bave zaštitom prava izbjeglica ili humanitarnim radom u Prihvatilištu provode odgojne, obrazovne i slične programe te pružati druge oblike pomoći, uz prethodnu suglasnost MUP-a (čl. 56. ZMPZ-a).

Među obveze tražitelja azila dodano je da se tražitelj mora pojaviti u Prihvatilištu u roku koji mu je određen, dok je rok za javljanje promjene boravišta MUP-u skraćen s tri na dva dana od dana promjene (čl. 52. ZMPZ-a).

6. Azil u zakonodavstvu i praksi: azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom

6.1. Prava i obveze azilanta i stranaca pod supsidijarnom zaštitom

Prema ZMPZ-u, prava azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom obuhvaćaju: boravak, spajanje obitelji, smještaj, rad, zdravstvenu zaštitu, obrazovanje, slobodu vjeroispovijesti, besplatnu pravnu pomoć, socijalnu skrb, pomoć pri integraciji u društvo, vlasništvo nekretnine sukladno Konvenciji o statusu izbjeglica iz 1951. i stjecanje hrvatskog državljanstva sukladno propisima koji reguliraju stjecanje državljanstva.

Što se tiče prava na spajanje obitelji, važnu novinu predstavlja proširenje pojma obitelji na način, da osim bračnog ili izvanbračnog druga, obuhvaća i osobe koje su u zajednici s tražiteljem, azilantom, strancem pod supsidijarnom zaštitom i strancem pod privremenom zaštitom, a koja se prema hrvatskim propisima može smatrati životnim partnerstvom ili neformalnim životnim partnerstvom. Nadalje, članom obitelji smatra se i maloljetno zajedničko dijete bračnih i izvanbračnih drugova; njihovo zajedničko maloljetno posvojeno dijete;

maloljetno dijete i maloljetno posvojeno dijete bračnog, izvanbračnog druga ili životnog partnera koji ostvaruje roditeljsku skrb o djetetu; punoljetna nevjenčana djeca koja zbog svog zdravstvenog stanja nisu u mogućnosti brinuti se za svoje potrebe te srodnik prvog stupnja u ravnoj uzlaznoj lozi s kojim je živio u zajedničkom kućanstvu, ako se utvrdi da je ovisan o skrbi tražitelja, azilanta, stranca pod supsidijarnom zaštitom ili stranca pod privremenom zaštitom (čl. 4. ZMPZ-a).

U odnosu na ranije zakonodavstvo, ZMPZ-om je uvedeno pravo na vlasništvo nekretnine sukladno Konvenciji iz 1951., čime bi se trebala dokinuti ranija praksa traženja reciprociteta u stjecanju nekretnine u odnosu na državu podrijetla. Prema Konvenciji iz 1951. izbjeglice bi nakon tri godine boravka trebale biti izuzete od primjene načela reciprociteta prilikom stjecanja nekretnina.

Što se tiče stjecanja državljanstva, ZMPZ u čl. 77. propisuje da će se u slučaju da azilant ili stranac pod supsidijarnom zaštitom ne može iz objektivnih razloga pribaviti službene isprave zemlje podrijetla potrebne za stjecanje hrvatskog državljanstva (otpust iz stranog državljanstva), u postupku stjecanja hrvatskog državljanstva uzeti u obzir službene isprave RH, kao i druge isprave kojima raspolaže, a na temelju kojih se može procijeniti ispunjava li uvjete za stjecanje hrvatskog državljanstva. Dodatno osiguranje predstavlja odredba da se odluka o odbijanju zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva ne može temeljiti isključivo na činjenici da nisu podnesene službene isprave države podrijetla potrebne za stjecanje hrvatskog državljanstva.

Među obaveze azilanta i stranca pod supsidijarnom zaštitom dodana je obveza da kod sebe moraju imati dozvolu boravka koju moraju dati na uvid zakonom ovlaštenim osobama te pohađati tečaj hrvatskog jezika, povijesti i kulture (čl. 64. ZMPZ-a).

6.2. Integracija u hrvatsko društvo

Što se tiče integraciju azilanta i stranaca pod supsidijarnom zaštitom u hrvatsko društvo, u 2015., kao i prethodnih godina i nadalje se najveći problemi odnose na učenje hrvatskog jezika, zdravstvenu zaštitu, zapošljavanje, obrazovanje i smještaj.²⁷

Nakon što se službeni tečaj hrvatskog jezika nije provodio sve od 2011., od početka lipnja 2015. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta organiziralo je tečaj hrvatskog jezika u ustanovi za obrazovanje odraslih Svijet jezika, no na prvi tečaj upisalo se samo 12 osoba. U 2015. godini početni stupanj hrvatskog jezika završile su tek četiri osobe, a drugi su odustali ili napustili mjesto boravka. Hrvatski Crveni križ (HCK) nastavio je kroz mrežu volontera održavati

²⁷ Dopis HCK-a od 16.3.2016. i CMS-a od 23.3.2016. (dokumentacija HPC-a).

učenje hrvatskog jezika za dio azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom, a u 2015. tečaj je pohađalo 9 korisnika.

Zbog nepoznavanja hrvatskog jezika, azilantima i strancima pod supsidijarnom zaštitom otežana je komunikacija s institucijama prilikom ostvarivanja prava na socijalnu skrb i zdravstvenu zaštitu. Nepoznavanje jezika velika je prepreka za njihovo zapošljavanje.

Troškove liječenja za azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom izravno snosi Ministarstvo zdravlja, no domovi zdravlja o tome često nisu dovoljno informirani pa dolazi do problema u praksi.

Kao i ranijih godina, problemi postoje prilikom upisa azilanata i stranaca pod supsidijarnom zaštitom na visokoškolske ustanove budući da informacijski sustav dijeli kandidate na hrvatske i strane državljane, pa se postavlja zahtjev plaćanja školarine kao za strance ili se pak očekuje rezultati državne mature kao za hrvatske državljane. Djeca koja nisu hrvatski državljani nemaju pravo na stipendije.

HCK i nadalje snosi troškove prijevoda svjedodžbi sudskih tumača radi njihove nostrifikacije, a u svrhu bržeg zapošljavanja osoba koje imaju završenu određenu razinu obrazovanja.

Za provedbu mjera u području zapošljavanja stranaca, s posebnim naglaskom na azilante i strance pod supsidijarnom zaštitom nadležan je Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ). Prema podacima HZZ-a²⁸ dana 31. prosinca 2015. godine u evidenciji je zabilježeno ukupno 42 nezaposlenih azilanata, od kojih su 32 muške a 10 ženske osobe, pri čemu su u najvećem broju evidentirani u Područnom uredu Zagreb (36 osoba), a potom u Područnom uredu Kutina (2), i Područnom uredu Pula (2). U okviru mjera aktivne politike zapošljavanja u 2015. uključena su 2 azilanta. U aktivnost individualnog savjetovanja uključeno je 45 korisnika.

Nakon isteka prava na smještaj u trajanju do dvije godine na teret državnog proračuna, azilanti i stranci pod supsidijarnom zaštitom vrlo često nemaju mogućnosti samostalnog pronalaska i plaćanja smještaja. Samci u takvim slučajevima smještaj pronalaze u Prenocištu za beskućnike, pod uvjetom da postoje slobodni kapaciteti. Egzistencija obitelji s djecom nakon isteka prava na smještaj u pravilu je ugrožena.

Neki azilanti volonterski su se uključili u pružanje pomoći izbjeglicama i migrantima na terenu tijekom izbjegličke krize, u okviru HCK-a ili drugih organizacija civilnog društva. Pojedini su angažirani i u ugovornom odnosu.

U integraciji u hrvatsko društvo važnu ulogu ima HCK - u 2015. godini u programu integracije HCK-a bilo je uključeno 90 osoba. I druge organizacije civilnog društva (Centar za mirovne studije, Isusovačka služba za izbjeglice, Udruga Attack! i drugi) provodile su aktivnosti koje

²⁸ Dopis Hrvatskog zavoda za zapošljavanje od 11.2.2016. (dokumentacija HPC-a)

doprinosu boljoj integraciji u društvo. Organizirane su radionice na različite teme: upoznavanje s hrvatskom kulturom i povijesti, kako napisati životopis i predstaviti se poslodavcu, komunikacijske vještine, kako ostvariti svoja prava. Povećan je i interes građana za direktno pružanje podrške izbjeglicama kroz volonterski rad, osobito nakon izbijanja izbjegličke krize u drugoj polovini 2015.²⁹

6. Zaključno

U 2015. donošenjem ZMPZ-a hrvatsko zakonodavstvo dodatno je usklađeno sa zajedničkim europskim sustavom azila. Iako u određenim segmentima novo zakonodavstvo predstavlja korak naprijed, vidljiva je i tendencija ka ograničavanju prava i sprječavanju zlouporabe sustava. Takav pristup vidljiv je, primjerice, u odnosu na uređenje naknadnog zahtjeva prema kojem se ograničava pravo boravka u RH tražitelju koji podnese novi naknadni zahtjev, nakon što je o ranijem već donesena odluka o nedopuštenosti naknadnog zahtjeva. Istodobno, i nadalje ne postoji sustavniji pristup problemu stranaca kojima je zahtjev za međunarodnu zaštitu odbijen, a nije im utvrđen identitet ili ih se ne može vratiti u zemlju podrijetla. Sa sve strožom zaštitom državnih granica, ove osobe osuđene su na ostanak u Hrvatskoj u nereguliranom statusu i bez ikakvih prava.

U praksi, 2015. godinu obilježila je izbjeglička kriza, tijekom koje je kroz Hrvatsku prošlo više od 550 tisuća izbjeglica i migranata, a od kojih je tek zanemariv broj zatražio međunarodnu zaštitu. U kontekstu izbjegličke krize tema azila i migracija postaje sve važnijom u političkom i društvenom diskursu.

ZMPZ propisuje okvir za primjenu instituta preseljenja državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva, odnosno prihvata određenog broja osoba kojima je druga država članica EU odobrila međunarodnu zaštitu, a u svrhu solidarne podjele tereta između država članica EU. Na razini EU donesen je Europski sustav za premještanje i preseljenje, a koji se odnosi na raspodjelu tereta izbjegličkih kretanja među državama članica prema sustavu kvota. Ključ raspodjele temelji se na sposobnosti država članica za primanje i integriranje izbjeglica, a vodeći računa o veličini stanovništva, ukupnom BDP-u, prosječnom broju zahtjeva za azil i broju preseljenih izbjeglica na milijun stanovnika u razdoblju 2010. - 2014. te stopi nezaposlenosti. Na temelju prijedloga Europske komisije, Vlada RH je donijela odluku o prihvatu 550 osoba, a kasnije je drugom relokacijskom shemom odlučila primiti dodatnih 568 tražitelja međunarodne zaštite i izbjeglica iz Grčke i Italije. Međutim, zbog izbjegličke krize u 2015. Odluka se nije provodila.

²⁹ Dopis Centra za mirovne studije od 23.3.2016. (dokumentacija HPC-a).